

ΣΤΑΔΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

1. Ανάλυση του προβλήματος

- α. Τι πρόβλημα φαίνεται να αντιμετωπίζει το άτομο στο οποίο αναφέρεται η περίπτωση; Πώς αυτό αντανακλά στα άλλα άτομα του περιβάλλοντός του; Στο στάδιο αυτό χρειάζεται απλώς περιγραφή χωρίς προσπάθεια διάγνωσης. Στόχος είναι να επικεντρωθούμε σ' αυτό που έχουμε μπροστά μας, αυτό το οποίο εκ πρώτης όψεως ταλαιπωρεί εκείνους που θεωρούν πρόβλημα την κατάσταση που βιώνουν και ζητούν βοήθεια για να την αντιμετωπίσουν.
- β. Ποιοι παράγοντες εμπλέκονται στη δημιουργία ή την επιδείνωση του προβλήματος; Μπορεί να είναι πρόσωπα ή καταστάσεις/γεγονότα. Στο στάδιο αυτό κατονομάζονται οι παράγοντες και καταγράφεται η «συνεισφορά» του καθενός στο πρόβλημα. Είναι σημαντικό να μη σταθούμε εσπευσμένα σε μια φανερή αιτία, αλλά να λάβουμε υπόψη μας όλους τους σχετικούς παράγοντες.
- γ. Πού οφείλεται κατά κύριο λόγο το πρόβλημα; Στη φάση αυτή πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ φαινομενικών λόγων ή «συμπτωμάτων» και βαθύτερων αιτιών του προβλήματος.

2. Αντιμετώπιση του προβλήματος

- α. Ποιο θεωρητικό πλαίσιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί καλύτερα για τον χειρισμό της κατάστασης;
- β. Πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα; Εδώ είναι απαραίτητο να γίνουν συγκεκριμένες εισηγήσεις αναφορικά με τους βασικούς παράγοντες που εμπλέκονται στην προβληματική κατάσταση, πρέπει όμως να δοθεί έμφαση στην προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος από το ίδιο το άτομο μέσα στη συμβουλευτική διαδικασία.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Η Αντιγόνη πάει στη δεύτερα δημοτικού. Την περασμένη εβδομάδα η διπλανή της στην τάξη την κατηγορήσε πως της έκλεψε ένα χαρτινόμισμα από την κασετίνα της. Η δασκάλα κάλεσε την Αντιγόνη και τη ρώτησε αν είναι αλήθεια. Εκείνη αρνήθηκε.

Την επόμενη μέρα, άλλη μια συμμαθήτριά της παραπονέθηκε πως έχασε μια ακριβή ξύστρα. Η δασκάλα ρώτησε όλη την τάξη, αλλά κανένα παιδί δεν ήξερε τι έγινε. Μετά από αιφνιδιαστική έρευνα που έκανε ο διευθυντής, η ξύστρα βρέθηκε στην τσάντα της Αντιγόνης. Η Αντιγόνη δικαιολογήθηκε λέγοντας πως την πήρε γιατί νόμισε ότι ήταν η δική της, η οποία έμοιαζε και είχε χαθεί πριν καιρό.

Η μητέρα της Αντιγόνης (που είναι έγκυος στο δεύτερο παιδί της) κλήθηκε στο σχολείο και ο διευθυντής της περιέγραψε το πρόβλημα.

Το βράδυ που σχόλασαν και μαζεύτηκαν όλοι στο σπίτι η μητέρα εξήγησε στην Αντιγόνη ότι δεν είναι σωστό να κλέβεις. Της είπε μάλιστα πως οι κλέφτες και οι ψεύτες πάνε στη φυλακή.

Ο πατέρας — ένας επιτυχημένος επιχειρηματίας — είπε στην Αντιγόνη πως, αν χρειάζεται καινούρια ξύστρα, πρέπει να του το ζητήσει και εκείνος θα της αγοράσει αμέσως.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Πριν μερικές μέρες, ο πατέρας του επτάχρονου Ευριπίδη τον πήγε σε ένα πάρτι γενεθλίων και τον άφησε να παίξει με τους φίλους του, λέγοντάς του ότι θα επιστρέψει να τον πάρει κατά τις 4.00. Στην αρχή ο Ευριπίδης ήταν μια χαρά. Όσο πλησίαζε όμως η ώρα που θα ερχόταν ο πατέρας του έδειχνε να ανησυχεί. Κάθε λίγο ρωτούσε την οικοδόσοινα, μια οικογενειακή φίλη, για την ώρα. Όταν αυτή του είπε τελικά πως είχε πάει 4.30 και ο πατέρας δεν φαινόταν, ο Ευριπίδης έβαλε τα κλάματα. Συνέχισε να κλαίει με λυγμούς ως τις 5.00 που ήρθε τελικά ο πατέρας του. Όταν εκείνος τον ρώτησε μέσα στο αυτοκίνητο γιατί συμπεριφέρθηκε με τέτοιο τρόπο, ο Ευριπίδης απάντησε πως φοβήθηκε ότι ο πατέρας του είχε χάσει τον δρόμο και δεν επρόκειτο να πάει να τον πάρει.

Την επόμενη μέρα το απόγευμα, που ήταν στο σπίτι μόνος με τη μητέρα του, ο Ευριπίδης έτρεχε κάθε τόσο στην αγκαλιά της. Σε μια στιγμή τη ρώτησε αν ο πατέρας θα έφευγε από το σπίτι για πάντα. Αυτή τον καθησύχασε λέγοντάς του ότι δεν θα συνέβαινε ποτέ κάτι τέτοιο. Προχθές οι γονείς του Ευριπίδη θα έβγαιναν έξω το βράδυ και τα παιδιά (ο Ευριπίδης και η

κατά τρία χρόνια μεγαλύτερη αδελφή του) θα έμεναν με την μπέμπι-σίτερ, όπως γινόταν συχνά τον τελευταίο καιρό. Ο Ευριπίδης όμως άρχισε να γκρινιάζει, να κλαίει και να αρνείται να μείνει σπίτι χωρίς τους γονείς. Αυτοί προσπάθησαν να του εξηγήσουν πως οι περιστάσεις ήταν τέτοιες που δεν τους επέτρεπαν να αναβάλουν την έξοδό τους. Στο τέλος, αφού ο μικρός δεν συνεργαζόταν, έφαγε και μερικές ελαφριές ξυλιές στον πιανό από τον πατέρα. Το βράδυ ο Ευριπίδης έβρεξε το κρεβάτι του.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΦΑΙΔΡΑ

Η μικρή Φαίδρα πηγαίνει στο νηπιαγωγείο της γειτονιάς της εδώ και επτά μήνες περίπου, αλλά δεν φαίνεται να έχει προσαρμοστεί ακόμα. Το πρωί που την φέρνει ο πατέρας ή η μητέρα της στο σχολείο, αυτή κλαίει και δεν θέλει να κατεβεί από το αυτοκίνητο. Και οι δυο γονείς κάνουν πολλές προσπάθειες, την περιμένουν να ησυχάσει πριν φύγουν, κάποιες φορές όμως αυτό δεν είναι δυνατόν λόγω έλλειψης χρόνου. Έτσι δημιουργούνται συχνά σκηνές «βίαιου» αποχωρισμού που αναστατώνουν και τα άλλα παιδιά. Η Φαίδρα σταματά τα κλάματα αφού περάσουν τουλάχιστον δέκα λεπτά.

Μέσα στην τάξη κάθεται ήσυχη και συνήθως δεν δημιουργεί φασαρία. Στα ομαδικά παιχνίδια αποφεύγει να έρχεται σε σύγκρουση με τα άλλα παιδιά και, όταν γίνει κάτι τέτοιο, αυτή αποσύρεται. Στην αυλή παίζει σχεδόν πάντα μόνη της και μερικές φορές η δασκάλα τη βλέπει να κάθεται και να ονειροπολεί για αρκετή ώρα.

Στο σπίτι, απ' ό,τι λέει η μητέρα της, συμπεριφέρεται πολύ κανονικά, αν και κάποιες φορές η Φαίδρα την «κρατά από το φουστάνι». Παίζει μόνη της (αφού δεν έχει αδελφάκι) στο δωμάτιό της ή ζωγραφίζει. Μελετά επίσης βιβλία της ηλικίας της με μεγάλη ευχαρίστηση.

Τελευταία όμως άρχισε να μιλά για μια φανταστική φίλη, τη Δάφνη, η οποία τη συνοδεύει παντού: στον ύπνο, στους οικογενειακούς περιπάτους, στην τηλεόραση. Παίζουν «μαζί» με τις ώρες και μπορεί κανείς να κρυφακούσει ολόκληρους διαλόγους (δηλαδή μονολόγους της Φαίδρας) για διάφορα θέματα. Έφθασε μέχρι του σημείου να ζητά από τη μητέρα της να βάλει στο τραπέζι ξεχωριστό πιάτο «για τη Δάφνη»!

Η μητέρα έχει αρχίσει να ανησυχεί.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ

Η μητέρα της Περσεφόνης πέθανε πριν από δυο περίπου μήνες, σε ηλικία τριάντα έξι χρόνων. Κατά τη σύντομη διάρκεια της αρρώστιας η μικρή δεν πολυεκφραζόταν, σε αντίθεση με τη μεγαλύτερη αδελφή της που ρωτούσε συνεχώς τον πατέρα τους τι θα γινόταν. Μετά την

κηδεία, όταν τα πράγματα επανήλθαν στον κανονικό τους ρυθμό, η Περσεφόνη έδειξε να αντιμετωπίζει την όλη κατάσταση με μια ωριμότητα που ξάφνιασε τους πάντες και έφθανε τα όρια της ψυχρότητας. Ούτε συναισθηματικά ξεσπάσματα είχε, όπως η αδελφή της, ούτε παλινδρομήσεις παρουσίασε η συμπεριφορά της.

Ο πατέρας ανησυχεί περισσότερο για τη μεγάλη κόρη του, η οποία με κάθε ευκαιρία θυμάται τη μητέρα της και κλαίει με λυγμούς. Είναι γεγονός πως δεν έχουν καθήσει κάτω ως οικογένεια να συζητήσουν το όλο θέμα, ίσως λόγω και της δικής του ανασφάλειας και των συναισθηματικών του αδιεξόδων. Κάτι μισόλογα μόνο έχουν ανταλλάξει. Άλλωστε, τι να πει κανένας σε τέτοιες περιπτώσεις! Είναι αρκετά μεγάλες και καταλαβαίνουν. Η μια πάει στη δευτέρα και η άλλη στην έκτη δημοτικού.

Χτες τον κάλεσε η δασκάλα στο σχολείο. Χωρίς πολλές περιστροφές τού έδειξε την έκθεση της Περσεφόνης στο προχτεσινό «Σκέφτομαι και Γράφω», η οποία ξεκινούσε κάπως έτσι: «Σήμερα με ξύπνησε η μητέρα μου μ' ένα φιλή στο μέτωπο. Με βοήθησε να φορέσω την ποδιά μου, με χτένισε και με έφερε στο σχολείο...»

Η δασκάλα αποκάλυψε επίσης ότι τον τελευταίο καιρό η Περσεφόνη λέει παρόμοια πράγματα στα νέα της κάθε πρωί, και η ίδια δεν ξέρει τι να κάνει. Να φέρει την Περσεφόνη αντιμέτωπη με την αλήθεια ή να συνεχίσει να προσποιείται; Ούτε και ο πατέρας ξέρει!

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΝΕΣΤΟΡΑΣ

Ο πατέρας του Νέστορα είναι αλκοολικός. Παρά τις προσπάθειες που κάνει χρόνια τώρα για αποτοξίνωση, το πρόβλημα οξύνεται. Ο ίδιος δεν εργάζεται και γυρίζει εδώ κι εκεί. Κάποτε περνούν μέρες ολόκληρες χωρίς να δει τα παιδιά του, αφού έρχεται τις πρωινές ώρες και κοιμάται ως το μεσημέρι. Κουμάντο στο σπίτι κάνει η μητέρα. Όχι μόνο γιατί ο μισθός που φέρνει στο σπίτι (καθαρίζει γραφεία) συντηρεί την οικογένεια, αλλά και γιατί είναι ισχυρός χαρακτήρας. Τίποτε και κανένας δεν ξεφεύγει τον έλεγχό της.

Ο Νέστορας και οι τρεις αδελφές του περνούν καλά και είναι πολύ συνδεδεμένοι μεταξύ τους. Ο ίδιος τελειώνει φέτος το δημοτικό. Η μια αδελφή είναι κατά τέσσερα χρόνια μεγαλύτερη και οι άλλες μικρότερές του, με διαφορά ένα χρόνο η μία από την άλλη. Ο Νέστορας παίζει μαζί τους με τις ώρες, ιδιαίτερα με τις δυο μικρές. Το ποδόσφαιρο δεν τον συγκινεί, ούτε τα άγρια παιχνίδια των άλλων αγοριών του συνοικισμού, έστω και αν τον ενοχλούν τα πειράγματά τους ότι είναι λίγο αδέξιος στο τρέξιμο.

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς ήταν πολύ χαρούμενος με τον νέο του δάσκαλο. Ως τώρα είχε μόνο δασκάλες. Προσπαθούσε να τα πηγαίνει καλά στα μαθήματα, συμμετείχε στην τάξη

και τα διαλείμματα έβρισκε μια αφορμή για να απασχολήσει τον δάσκαλο με ερωτήσεις «περί ανέμων και υδάτων». Εκείνος στην αρχή τού έδειξε πολλή προσοχή και ενδιαφέρον. Ύστερα όμως άρχισε να τον αποφεύγει. Μια μέρα είπε μάλιστα στον Νέστορα πως ο δάσκαλος είναι για όλα τα παιδιά και όχι μόνο για ένα.

Χτες το απόγευμα, όταν η μητέρα του γύρισε σπίτι από τη δουλειά, βρήκε τον Νέστορα να κάθεται μόνος στα σκοτεινά — τα κορίτσια έλειπαν. Του ζήτησε να της πει τι του συμβαίνει κι εκείνος τη ρώτησε: «Τι σημαίνει ομοφυλόφιλος;»

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΕΡΜΗΣ

Ο Ερμής είναι ένας από τους καλύτερους μαθητές της τάξης του. Στις προφορικές ασκήσεις είναι πολύ γρήγορος και σηκώνει χέρι από τους πρώτους. Δυσανασχεται έντονα όταν η καθηγήτρια δεν τον ρωτά. Κάποιες φορές δημιουργεί σκηνές όταν ένα άλλο παιδί απαντά συχνότερα απ' αυτόν. Δεν έχει σχεδόν καθόλου φίλους. Στα διαλείμματα είναι συνήθως μόνος του, γιατί τσακώνεται με τους άλλους στα ομαδικά παιχνίδια και αποχωρεί. Προσπαθεί να ενταχθεί σε παρέες, αλλά δεν τα καταφέρνει, κυρίως γιατί είναι καταπιεστικός και δεν ξέρει πώς να συμπεριφερθεί στην ομάδα. Συχνά φέρνει γλυκά από το σπίτι του ή κερνά από την καντίνα για να καλοπιάνει τα άλλα παιδιά.

Πέρσι η μητέρα του ήρθε στο σχολείο και παραπονέθηκε στον διευθυντή γιατί ο Ερμής δεν είχε τον πρωταγωνιστικό ρόλο στη χριστουγεννιάτικη θεατρική παράσταση της τάξης. Τελικά του έδωσαν τον ρόλο και τα κατάφερε θαυμάσια στην παράσταση. Ο πατέρας του είναι γιατρός και αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Γονέων. Ο πρωτότοκος αδελφός σπουδάζει ιατρική στο εξωτερικό και η κατά δύο χρόνια μεγαλύτερη αδελφή του είναι τελειόφοιτη σε ιδιωτικό σχολείο μέσης εκπαίδευσης.

Τελευταία η συμπεριφορά του Ερμή μέσα στην τάξη γίνεται όλο και πιο προβληματική. Θέλει να αλλάξει διαρκώς θέση επειδή — όπως παραπονιέται — οι διπλανοί του τον πειράζουν. Τελικά η δασκάλα τον έβαλε να καθήσει στο πρώτο θρανίο μόνος του. Χτες, ενώ τα παιδιά ασχολούνταν με ομαδικές εργασίες, ο Ερμής διαφώνησε με τους υπόλοιπους σε κάτι και επέμεινε να γίνει το δικό του. Πάνω στη διαμάχη, ένα κορίτσι τον είπε «κακομαθημένο». Τότε εκείνος έτρεξε στο παράθυρο, βγήκε στο πεζούλι και κλαίγοντας απειλούσε πως θα πηδηξει στο κενό από τον δεύτερο όροφο, γιατί «κανένας δεν τον καταλαβαίνει και κανένας δεν τον αγαπά!»